

Leereenheid 1

Plannen van ondersteunende begeleiding en zorg (BG SD)

**Kwalificatie Begeleider Specifieke Doelgroepen
(KD Maatschappelijke Zorg)**

Overzicht van de leereenheden voor de kwalificatie Begeleider Specifieke Doelgroepen, NLQF/EQF niveau 3 (kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg)

Gebaseerd op het profiel Begeleider specifieke doelgroepen, Crebocode 25476, versie 2016 in het kwalificatiedossier Maatschappelijke Zorg, domein Zorg en Welzijn, Crebocode 79140.

Onderstaande informatie behoort onlosmakelijk bij en is integraal verweven met alle leereenheden van de kwalificatie.

leereenheden behorend bij de kwalificatie Begeleider specifieke doelgroepen		Werkprocessen kwalificatiedossier
1.	Plannen van ondersteunende begeleiding en zorg (BG SD)	B1-K1-W1: Inventariseert ondersteuningsvragen van de cliënt B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af B1-K1-W7: Evalueert de geboden ondersteuning P2-K1-W1: Levert een bijdrage aan het ondersteuningsplan
2.	Individuele ondersteuning (BG SD)	B1-K1-W2: Ondersteunt de cliënt bij de persoonlijke verzorging B1-K1-W3: Ondersteunt de cliënt bij wonen en huishouden B1-K1-W4: Ondersteunt de cliënt bij dagbesteding B1-K1-W5: Reageert op onvoorziene en crisissituaties B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af
3.	Ondersteuning in de omgeving (BG SD)	P2-K1-W2: Begeleidt specifieke doelgroepen en hun naastbetrokkenen bij (dagelijkse) activiteiten P2-K1-W3: Ondersteunt de cliënt gericht op zelfmanagement en/of maatschappelijke participatie B1-K1-W6: Stemt de werkzaamheden af
4.	Verpleegtechnisch handelen	N.v.t.: Geldt niet voor profiel Begeleider Specifieke Doelgroepen
5.	Kwaliteitszorg (BG SD)	B1-K2-W1: Werkt aan de eigen deskundigheid B1-K2-W2: Werkt aan bevorderen en bewaken van kwaliteitszorg Aanvullend op dossier: Begeleidt nieuwe collega's, stagiaires en/of vrijwilligers

Typering van het beroep

Begeleiders specifieke doelgroepen zijn ambulante en/of intramuraal en/of semimuraal werkzaam in instellingen voor wonen, dagbesteding en vrije tijd in onder andere de gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, verzorgings- en verpleeghuizen, thuiszorg en maatschappelijke opvang. Daarnaast zijn zij werkzaam in welzijnsinstellingen, justitiële inrichtingen, asielzoekerscentra en ziekenhuizen. Verder zijn zij onder andere inzetbaar in overige verzorgend-agogische functies binnen het sociaal agogisch werk of de verpleging en verzorging. De doelgroep waarmee de Begeleider specifieke doelgroepen werkt, is zeer divers. De doelgroep bestaat onder andere uit: cliënten van allerlei leeftijden met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, cliënten van alle leeftijden met een of meerdere (chronische) ziekten en/of problemen, zoals een ouderdomsziekte, psychiatrische ziekte en/of stoornis, een verslaving, dak- of thuisloos zijn, een psychosociaal of gedragsprobleem.

Typerend voor de Begeleider specifieke doelgroepen is dat zij cliënten ondersteunt van alle leeftijden met (chronische) ziekten zoals psychiatrische en psycho-geriatrische stoornissen. Zij richt zich afhankelijk van de cliënt of situatie op herstel, behoud of ontwikkeling van de zelfredzaamheid en zelfstandig functioneren. Zij treedt creatief en handelend op in veranderende situaties. Ze gaat professioneel om met haar gevoelens bij weerstand, tegenslag en moeilijke situaties en geeft duidelijk haar grenzen aan.

Beroepshouding

Werken in de sociaal-agogische sector betekent direct werken met cliënten. Hierbij speelt de Begeleider specifieke doelgroepen als persoon een essentiële rol. Haar kwaliteiten zijn van doorslaggevend belang bij het aangaan van een professionele relatie en bij het bereiken van de gewenste resultaten. Voor een verantwoorde beroepsuitoefening moet de Begeleider specifieke doelgroepen:

- betrokken;
- empatisch;
- assertief;
- representatief;
- integer zijn.

De Begeleider specifieke doelgroepen werkt vraaggericht, efficiënt, methodisch, hygiënisch, veilig, kostenbewust, milieubewust, tijdsbewust (ten aanzien van de eigen werktijd) en ergonomisch verantwoord.

Complexiteit

De Begeleider specifieke doelgroepen beschikt over kennis en vaardigheden om ondersteuning te bieden aan cliënten met (chronische) ziekten en stoornissen, die daarnaast vaak een of meerdere complexe problemen hebben in verschillende leefsituaties. Zij maakt onder andere gebruik van kennis van doelgroepen, ziektebeelden en problematieken, en combineert deze met specifieke vaardigheden zoals begeleidingsmethodieken en interventietechnieken. Door de combinatie van kennis en vaardigheden en het gebruik van

standaardprocedures en methoden in complexe situaties is ze in staat de cliënt te ondersteunen bij het omgaan met de ziekte of stoornis in het dagelijks leven en/of in de maatschappij en het zo zelfstandig mogelijk functioneren.

De Begeleider specifieke doelgroepen werkt in complexe situaties waar veranderingen in het gedrag van de cliënt(en) en in (ondersteunings)vragen veelvuldig voorkomen. Hierbij moet zij steeds opnieuw bepalen of de zorg en ondersteuning is afgestemd op de situatie en de cliënt. Zij vervult haar taken soms in een stand-alone situatie.

CONCEPT

1 Plannen van zorg en ondersteuning (BG SD)

Titel van de kwalificatie	Begeleider Specifieke Doelgroepen
Titel van de leereenheid	1 Plannen van zorg en ondersteuning (BG SD)
Gerelateerd aan NLQF/EQF niveau	3

Activiteit	Kennis	Cognitieve en praktische vaardigheden	Competenties (in termen van zelfstandigheid/verantwoordelijkheid)
<p>1.1 Inventariseert hulpvragen van de cliënt en levert daarmee een bijdrage aan het ondersteuningsplan</p> <p>1.2 Stem de te bieden zorg en ondersteuning af</p> <p>1.3 Evalueert de geboden zorg en ondersteuning</p>	<p><u>Feiten, abstracte begrippen, ideeën</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft kennis van de meest voorkomende leer-, opvoedings- en gedragsproblemen bij cliënten, waaronder hechtingsproblemen en automutilatie • heeft kennis van geriatrie • heeft kennis van gezondheid, hygiëne en besmetting • heeft kennis van verslavingsproblemen in relatie tot doelgroepen • heeft kennis van interprofessioneel en interdisciplinair samenwerken • heeft kennis van het opbouwen onderhouden en herstellen van een sociaal netwerk <p><u>Materialen en middelen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • -- 	<p><u>Toepassen van kennis</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan kennis van de sociale kaart en maatschappelijke steunsystemen toepassen • kan kennis van EHBO of eerste hulp bij kleine ongevallen toepassen <p><u>Probleemoplossende vaardigheden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft inzicht in gezondheidsrisico's behorend bij de doelgroep • kan de visie op zorg toepassen in haar dagelijkse werkzaamheden • kan methodisch en systematisch handelen toepassen tijdens de beroepsuitoefening <p><u>Leer- en ontwikkelvaardigheden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan reflectievaardigheden toepassen 	<p>De Begeleider specifieke doelgroepen biedt solistisch of in teamverband vraaggericht zorg en ondersteuning bij de persoonlijke verzorging, wonen en huishouden en dagbesteding. Ze is verantwoordelijk voor haar eigen werkzaamheden. De Begeleider specifieke doelgroepen werkt bij de uitvoering van haar werkzaamheden onder regie en eindverantwoordelijkheid van het team of van een functionaris van de organisatie. Relevante informatie geeft zij door aan haar leidinggevende, (multidisciplinair) team en/of collega's. Ze onderkent knelpunten tijdens haar werkzaamheden. Bij calamiteiten of onregelmatigheden moet zij terug kunnen vallen op collega's. Overstijgt een knelpunt haar deskundigheid dan schakelt zij leidinggevende, (multidisciplinair) team en/of collega's in.</p>

	<p><u>Theorieën, methoden, processen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • heeft brede kennis van medicatie, toedieningswijzen en effecten • heeft kennis van anatomie, fysiologie en pathologie • heeft kennis van preventie seksueel misbruik en preventie grensoverschrijdend gedrag • heeft kennis van algemene begrippen en theorieën van orthopedagogiek, psychologie, toegepaste sociologie, psychiatrie en psychopathologie • heeft kennis van sociale integratie • heeft kennis van methoden van gegevensverzameling • heeft kennis van bij de doelgroepen voorkomende ziektebeelden, beperkingen, stoornissen, aandoeningen, comorbiditeit, functioneringsproblemen, behandelingen en bijbehorende gezondheidsrisico's 	<p><u>Informatievaardigheden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan observatiemethoden en -technieken toepassen om informatie te achterhalen • kan op de computer werken met zorginformatiesystemen <p><u>Communicatievaardigheden</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kan brede kennis van communicatiemogelijkheden en -methoden toepassen (verbaal, non-verbaal, pre-verbaal, lichaamstaal en schriftelijk), passend bij de wensen en mogelijkheden van de cliënt • kan brede kennis van diversiteit en interculturele communicatie toepassen • kan sociaal vaardig optreden in functionele contacten 	
--	--	--	--

<p>1.1 Activiteit Inventariseert ondersteuningsvragen van de cliënt en levert daarmee een bijdrage aan het ondersteuningsplan</p>	<p>Leerresultaat De ondersteuningsvraag van de cliënt en alle relevante informatie is bekend bij het (multidisciplinaire) team. De bijdrage aan het ondersteuningsplan is samen met de cliënt opgesteld, het voldoet aan de professionele eisen en het is vastgesteld door de eindverantwoordelijke.</p>
<p>Deelactiviteiten</p>	<p>Prestatie-indicatoren</p>
<p>De Begeleider specifieke doelgroepen inventariseert de eigen kracht, mogelijkheden en ondersteuningsvragen van de cliënt door: gesprekken met de cliënt en naastbetrokkenen (het sociale systeem van de cliënt) te voeren, omgang met de cliënt tijdens haar werkzaamheden, het uitvoeren van observaties en het raadplegen van diverse informatiebronnen zoals collega's en schriftelijke informatie. Ze verzamelt gegevens over de cliënt uit observaties, gesprekken en schriftelijke verslagleggingen. Zij consulteert collega's over mogelijke begeleidingsdoelen en -methodieken. Ze houdt hierbij rekening met andere hulp, zorg of diensten en de verwevenheid van de aandoening met de verschillende levensgebieden.</p> <p><i>(Aandacht en begrip tonen, Onderzoeken, Analyseren, Samenwerken en overleggen)</i></p>	<p>De Begeleider specifieke doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • toont belangstelling voor en betrokkenheid bij de cliënt en naastbetrokkenen; • luistert actief en betrokken naar de ondersteuningsbehoefte van de cliënt en/of naastbetrokkenen; • vraagt gericht door bij cliënt en naastbetrokkenen om een duidelijk beeld te krijgen van de situatie, mogelijkheden, beperkingen, ondersteuningsvragen, wensen en verwachtingen; • vraagt actief de mening van de cliënt, naastbetrokkenen en collega's over de bijdrage aan het ondersteuningsplan; • verzamelt actief relevante informatie over de cliënt door observatie en vanuit diverse bronnen; • bepaalt zorgvuldig de relevantie van gegevens.
<p>De Begeleider specifieke doelgroepen levert een bijdrage aan het samen met de cliënt opstellen van het ondersteuningsplan. De Begeleider specifieke doelgroepen stemt haar bevindingen zoveel mogelijk af met de cliënt en het (multidisciplinair) team. Op basis van de verkregen informatie begeleidt ze de cliënt bij het formuleren van zijn doelen en prioriteiten. Samen met de cliënt en in afstemming met collega's kiest ze het soort activiteiten en de vorm van begeleiding die bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen.</p>	<p>De Begeleider specifieke doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bekijkt doelbewust de wensen en behoeften van de cliënt in relatie tot de mogelijke activiteiten en vormen van ondersteuning. • is er actief op gericht zoveel mogelijk aan de wensen, verwachtingen en behoeften van de cliënt te voldoen; • combineert effectief de gegevens over de cliënt uit verschillende bronnen tot bruikbare informatie.

<p><i>(Samenwerken en overleggen, Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten)</i></p>	
<p>De Begeleider specifieke doelgroepen legt haar bijdrage aan het ondersteuningsplan schriftelijk vast. Ze vraagt aan de cliënt of hij akkoord gaat met haar bijdrage aan het ondersteuningsplan en stelt samen met de eindverantwoordelijke haar bijdrage aan het ondersteuningsplan vast. Relevante informatie geeft ze door aan het team.</p>	<p>De Begeleider specifieke doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • formuleert duidelijk en kernachtig informatie in het ondersteuningsplan; • zorgt ervoor dat het team op de hoogte is van alle voor de cliënt relevante informatie.
<p><i>(Samenwerken en overleggen, Formuleren en rapporteren)</i></p>	
<p>1.2 Activiteit Stemt de te bieden zorg en ondersteuning af</p>	<p>Leerresultaat De werkzaamheden voor de te bieden zorg en ondersteuning zijn onderling afgestemd waardoor kwaliteit, continuïteit en eenduidigheid gewaarborgd zijn.</p>
<p>Deelactiviteiten</p>	<p>Prestatie-indicatoren</p>
<p>De Begeleider specifieke doelgroepen neemt deel aan voor de afstemming relevante overlegvormen. Ze stemt haar werkzaamheden af met collega's, leidinggevende, met betrokkenen vanuit andere disciplines en vanuit (aanverwante) bedrijven/instellingen. Ze bespreekt de verdeling van de taken.</p> <p><i>(Samenwerken en overleggen, Relaties bouwen en netwerken)</i></p>	<p>De Begeleider specifieke doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voert tijdig en regelmatig overleg met alle betrokkenen; • voorziet het multidisciplinair team en aanwezigen in overige overleggen kernachtig van relevante informatie over de cliënt of cliënten; • bouwt professioneel aan de onderlinge band en een optimale samenwerking met alle betrokkenen.
<p>De Begeleider specifieke doelgroepen houdt rekening met mogelijkheden, eisen, prioriteiten, wensen, behoeftes en verwachtingen van betrokkenen en de daaruit voortkomende consequenties. Met behulp van de uitgewisselde informatie vormt zij een compleet beeld van de zorgverlening. Zij past haar aanpak aan als blijkt dat dit nodig is. Zij bespreekt eventuele knelpunten in de werkzaamheden en zoekt naar mogelijkheden deze op te lossen.</p> <p><i>(Plannen en organiseren, Samenwerken en overleggen, Overtuigen en beïnvloeden)</i></p>	<p>De Begeleider specifieke doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • is tijdens overleg in staat om meerdere gespreksdoelen na te streven; • staat open voor meningen, ideeën en feedback van anderen; • formuleert duidelijke en haalbare doelen; • streeft doelbewust naar overeenstemming en voldoende steun voor besluiten; • houdt rekening met de haalbaarheid van werkzaamheden in tijd en kwaliteit.

<p>1.3 Activiteit Evalueert de geboden zorg en ondersteuning</p>	<p>Leerresultaat Resultaten van de zorg en ondersteuning en de mate van tevredenheid van de cliënt en naastbetrokkenen zijn vastgelegd. In overleg met cliënt en betrokkenen is de ondersteuning zo nodig bijgesteld.</p>
<p>Deelactiviteiten</p>	<p>Prestatie-indicatoren</p>
<p>De Begeleider specifieke doelgroepen evalueert de geboden zorg en ondersteuning en de vastgestelde doelen met de cliënt en betrokkenen. Zij gaat steeds na of de geboden ondersteuning nog actueel is en aansluit bij datgene wat nodig is.</p> <p><i>(Aandacht en begrip tonen)</i></p>	<p>De Begeleider specifieke doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vraagt actief en doelgericht naar de mening van de cliënt en andere betrokkenen over de geboden ondersteuning; • neemt de tijd om te luisteren naar de ervaringen, ideeën en gevoelens van de cliënt en andere betrokkenen over de geboden ondersteuning.
<p>De Begeleider specifieke doelgroepen verzamelt periodiek en aan het eind van het proces relevante gegevens voor de evaluatie en analyseert deze. Zij bespreekt de gegevens uit de evaluatie met de cliënt, het (multidisciplinair) team en indien van toepassing met behandelaars, en gaat na of men tevreden is over het evaluatieproces.</p> <p><i>(Analyseren, Aandacht en begrip tonen)</i></p>	<p>De Begeleider specifieke doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zoekt nauwgezet uit of de benodigde gegevens betrouwbaar, volledig en relevant zijn; • gaat proactief na of de betrokkenen tevreden zijn over het evaluatieproces.
<p>Op basis van de evaluatie schrijft de Begeleider specifieke doelgroepen een (eind)evaluatieverslag of evalueert zij, indien dit gewenst is, mondeling met haar leidinggevende. In overleg voert zij, wanneer daartoe aanleiding is, gewenste veranderingen in de begeleiding- en/of zorgtaken door ter verbetering van de ondersteuning van de cliënt. Zij rapporteert bevindingen, bijzonderheden en vervolgspraken in het cliëntendossier.</p> <p><i>(Formuleren en rapporteren)</i></p>	<p>De Begeleider specifieke doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • formuleert de bevindingen mondeling en schriftelijk op een gestructureerde manier zodat evaluatiegegevens begrijpelijk en bruikbaar zijn; • formuleert haalbare oplossingen voor het bijstellen van de zorg en begeleiding; • hanteert in schriftelijke rapportages correcte taal, spelling en grammatica.